Datum	Arch. Adviesnr.	Behandeld door	Telefoonnummer
18-10-2024	MP24a37	Mijke Peeters	14 0412

Onderwerp	Aantal bijlagen
Selectiebesluit t.a.v. BAAC-rapport A-23.0846	2

Locatie: Ravenstein-De Bleek (bijlage 1)
Aanleiding: nieuwbouw gemeenschapshuis en herinrichting parkeerplaats en binnenplein hoornwerk

Inleiding
In opdracht van de gemeente Oss heeft BAAC een aanvullend proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in plangebied De Bleek. De aanleiding voor het onderzoek is de nieuwbouw van een gemeenschapshuis en de herinrichting van een parkeerplaats en het binnenplein van het hoornwerk waarbij een gerede kans bestaat dat archeologische waarden vernietigd zullen worden. De resultaten van dit onderzoek zijn verwoord in het rapport van Remoorter 2024[1].

Samenvatting / selectieadvies onderzoek BAAC
Zie bijlage 2.

Rapportbeoordeling
Het conceptrapport van september 2024 is door gemeente beoordeeld. Het rapport diende op een aantal punten te worden aangepast (zie separaat aangeleverd rapport, waarin de toetser opmerkingen heeft geplaatst). Het rapport is inmiddels op een goede manier aangepast. De versie van oktober 2024 bevat voldoende informatie om tot een besluit ten aanzien van het vervolgtraject te kunnen komen.
N.B. Het rapport is nog niet definitief opgemaakt. Ook dient een redactie nog een keer goed te kijken naar het rapport (spellingcheck en niet lekker lopende zinnen). De definitieve eindversie volgt dan ook nog.

[1] Remoorter, O.J.R., 2024: *Ravenstein, Gemeenschapshuis. Proefsleuvenonderzoek*, 's-Hertogenbosch (BAAC-rapport A-23.0846).

Selectiebesluit

De gemeente Oss neemt het advies van BAAC over. In een groot deel van het plangebied is archeologisch vervolgonderzoek nodig, als de bodemingrepen dieper gaan dan tot 30 cm beneden huidig maaiveld. Dit vervolgonderzoek dient te bestaan uit een definitieve opgraving. Alleen een locatie aan de zuidelijke zijde van het plangebied is archeologisch gezien leeg, waardoor verder archeologisch onderzoek hier niet nodig is. Zie kaartje bijlage 2.

Voor de verdere (plan)procedure betekent dit het volgende:

- Het vervolgonderzoek kan worden beperkt tot het deel van het plangebied dat daadwerkelijk verstoord wordt tot een minimale diepte van 30 cm – Mv (rekening houdend met een buffer van 20 cm tussen het mogelijk archeologisch niveau en het verstoringsniveau).
- Gravend onderzoek dient te worden uitgevoerd op basis van een Programma van Eisen (PvE) dat dient te zijn goedgekeurd door de gemeentelijk archeoloog (mw. M. Peeters, gemeente Oss).
- De aanvang van het archeologisch onderzoek dient twee weken voor de start aan de gemeentelijk archeoloog te worden gemeld per email (m.peeters@oss.nl).
- Er geldt ten alle tijden een meldingsplicht bij het aantreffen van archeologische resten.
- **Zolang een deel van het terrein een (te verwachte) archeologische waarde heeft en het terrein nog niet volledig is onderzocht (definitief vrijgegeven), dient deze planologisch beschermd te blijven.**

Mijke Peeters
Gemeentelijk Archeoloog, gemeente Oss
Email: m.peeters@oss.nl
Tel.nr.: 14 0412
Aanwezig ma-di-do-vr

Bijlage 1. Ligging plangebied

Bijlage 2. Samenvatting

In opdracht van de gemeente Oss heeft BAAC tussen 5 en 8 augustus 2024 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op de terreinen van het bovenste hoornwerk te Ravenstein. De primaire doelstellingen van het onderzoek zijn tweeledig en omvatten een gedeelte hoornwerk en een gedeelte overgang hoornwerk naar het Bleekveld:

- Voor het gedeelte hoornwerk is vooral het inzicht verkrijgen in de oorspronkelijke positie, opbouw van de aarden vestingwal van belang voor onder meer de visualisatie en beleefbaar maken van de aarden wal en de vondstsituatie ter hoogte van de geplande nieuwbouw te toetsen.
- Voor het gedeelte overgang hoornwerk naar Bleekveld is voor het inzicht verkrijgen in de oorspronkelijke begrenzing van het hoornwerk en de vestinggracht van belang, eveneens voor de toekomstige visualisatie hiervan.

In de proefsleuven is de gracht enkel in werkput 6 duidelijk herkend. In het vlak is de gracht minstens 30 meter breed, op circa 2 m – MV is de gracht circa 15 m breed. Daarnaast werd ook vermoedelijk de aanzet tot het halfbastion Oranje aangesneden in het tweede vlak en in de profielen.
In werkputten 4 en 5, waar de overgang hoornwerk/gracht verwacht werd, is de gracht niet aangesneden. De aanzet tot de gracht is door middel van een boorraai in het verlengde van werkput 4 wel herkend. Het binnenterrein van het hoornwerk is dus veel groter geweest dan oorspronkelijk gedacht. Er moet hierbij wel vermeld worden dat deze waarnemingen slechts gedeeltelijke waarnemingen zijn.

Op basis van de veldwaarnemingen is geen volledig betrouwbare reconstructie te maken van de keel van het hoornwerk. In werkput 6 is de richting van de gracht duidelijk aangetoond, en met de boringen in het verlengde van werkput 4 is ook een tweede punt aangetroffen waar de grachtoever aangesneden is. Voor de reconstructie van de keel en de exacte locatie van de knik tussen de korte en de lange keel is dit helaas te weinig data om een reconstructie te maken. Als de gegevens van de verschillende historische kaarten vergeleken worden, kan wel een relatief accuraat beeld van de keel verkregen worden. Wel lijkt het er op dat de situatie van 1811-1832 klopt met de veldwaarnemingen. Vermoedelijk is een deel van de oorspronkelijke keel vergraven bij een heruitgraving van de vestinggracht. Derhalve kan een zekere graad van vrijheid gegeven worden aan de landschapsarchitecten, met inachtname van het veel grotere binnenplein van het hoornwerk.

Naast sporen van de vestingwerken zijn ook sporen van bewoning voorafgaand aan de aanleg van het hoornwerk gevonden. In werkput 3 zijn verschillende greppels, kuilen en een uitbraakspoor aangesneden die vermoedelijk tot eenzelfde hoeve behoorde als de sporen die in de proefsleuf van 2021 zijn gevonden. Op basis van de historische gegevens en de

aardewerkvondsten kan deze hoeve in de late 16e-vroege 17e eeuw gedateerd worden. Vermoedelijk is deze hoeve afgebroken voor de aanleg van het hoornwerk. Deze sporen lijken zich vooral in het noordwesten van het plangebied te bevinden.

Samen vormen de sporen twee archeologische vindplaatsen, die als behoudenswaardig worden gewaardeerd. BAAC adviseert om deze vindplaats te behouden in situ, of indien dat niet mogelijk is ex situ door middel van een opgraving. Eventuele herinrichtingswerken ten behoeve van de reconstructie van het plangebied kunnen bovengronds plaatsvinden. Indien de graafwerken dieper dan 30 cm- MV gaan, dient rekening gehouden te worden met mogelijke archeologie.

Advieskaart BAAC